

Sabahudin Hadžialić

FILOZOFIJA ZAGRLJAJA KAO ALTERNATIVNI BOL DUŠE

(onaj što liječi)

Prisustvujući predstavljanju knjige FILOZOFIJA ZAGRLJAJA u izdanju RABIC-a, Sarajevo, moga prijatelja i kolege Nerzuka Ćurka, 18. januara/siječnja 2010.g. u Velikoj sali Općine Stari Grad u Sarajevu, uz prisustvo više od 200 poklonika pisane riječi ovog autora dvije misli mi prostrušaše glavom:

- a) Nije teško pisati. Teško je znati pisati i
- b) Vjerovati suštini mogu samo ako formu zaobiđem. Forma je ovdje suština.

I, naravno, prije nego što metodološki pokušam raščlaniti aksiome autora koji se u svojoj knjizi pokušao “zagrliti” sa drugim kolegama, autorima, analizirajući njihova djela i uradke, odmah želim naglasiti da sam poslušao jednog od promotora, gosp. Dinu Abazovića, i zaista čitao knjigu razdvajajući odjeljke odnosno dijelove knjige po danima. Drugačije nije ni moglo. Toliko ontološke istine isprepletene sa metodologijom mogućeg na jednom mjestu odabrani samo mogu. Odabrani darom optočeni. Ne samo znanjem.

I da krenem:

Odmah na samom početku želim “polemizirati” sa njim nametnuvši ortodoksnu činjenicu da Bosna i Hercegovina nije Sarajevo, ali Sarajevo jeste Bosna i Hercegovina. Naime, u zemlji lažnih vrijednosti i u zemlji sa trinaest premijera i isto toliko vlada, logično je da i javno mnijenje mora biti, pored nacionalne distinkcije, polarizirano unutar vlastitog regionalnog, entitetskog, kantonalnog pa i općinskog određenja. Nije dovoljno predstaviti ovu knjigu samo u Sarajevu i samo određenom broju osoba (u 13:00 sati radnog dana, toga utorka). Potrebno je razlučiti mogućnosti i pokušati predstaviti ovu knjigu široj populaciji u svih nešto više od 150 općina Bosne i Hercegovine. No, da bi bili realni, da pokušamo prvo sa Federacijom i njenom polovinom općina. Kako? I Zbog čega? Objašnjavam:

1. Toliko britkih, jasnih i pitkih rečenica rijetko ćete naći unutar određenog naučnog djela kao ovdje. Ovo jeste naučno djelo esejističko-filozofsko-sociološko-politikološke naravi (sa primjesama književnih otisaka), ali djelo koje može i mora pročitati svatko ko želi, misli i čini dobro za sebe ali i za drugoga i drugačijega.
2. Metodologija naracije ovdje nije metodologija per se već metodologija per tu sa ciljem pojednostavljenja, čak i kada polemiše, svima jasnih činjenica u svijetu koji smatramo svojim.
3. Borac za istinu o sebi i nama, optočen ljubavlju prema drugome i drugačijem a time i prema sebi. On sumnja. A sumnja je, kako i sam veli, početak vjerovanja. Na istom smo brodu, prijatelju moj.
4. Njegova objašnjenja društveno-političko-vjersko-egzistencijalne opstojnosti naroda na ovim prostorima su odlični nagovještaji stvarnih pozitivnih polemika sa ciljem održanja ovih naših prostora zajedništvu što streme. No, da bi i do toga došli, bilo bi dobro, sučeliti ovog autora sa najrigidnijim zagovornicima ultra-retrogradnim aktivnostima koji, nažalost, nose istu titulu prof.dr.mr...kao i on, ali bi u najboljem slučaju mogli biti tek portiri na Fakultetu gdje bi stolovao ovaj naučnik zbiljske posebnosti ovdašnje. Nerzuk. Ćurak.
5. Njegova svjesnost prostora, ali i vremena u kojem stvara i jeste prednost u odnosu na one koji uvijek govore...”..treba proći vrijeme..doći će sve na svoje...”. Ne! On aktuelnošću svojih stavova, isprepličući ih sa onim sa kojima uslovno polemiše na stranicama ove knjige stvara mogućnost jednog novog Manifesta

(gluho bilo, ne komunističkog...) već onoga, nadasve ljudskog, sebstveno ljudskog Manifesta. I odmah mi još jedna misao prostruji glavom: "Etnička demokracija je istovjetna komunističkom nasilju. Oboje ne haju za drugog i drugačijeg!". No, Nerzuk haje..itekako haje...Prije svega pokušavajući razumijeti upravo drugoga i drugačijeg.

MISLITI I BITI

Poslije ovog uvoda vrijeme je da se osvrnem na *esencio sublimaris* same knjige FILOZOFIJA ZAGRLJAJA krenuvši od I poglavlja znakovitog naziva POTRAGA ZA ISTINOM odmah na početku složivši se sa njegovom konstatacijom kako "...*smo taoci etnoznosti koja nas sa izmještenih i umještenih centara moći, univerzitetskih i stranačkih katedri uvjerava da je nacionalizam kao konačno odsustvo ljubavi i skriveni trijumf naša datost? Ja vjerujem i nadam se da postoje znanstvenici koji su s onu stranu povlaštene socijalne paradigme, koji su sposobni da "njeguju" izvanredno postmodernističke osjećaje...Za te, i mnoge druge intelektualce, život čini smislenim potraga za istinom, a ne istina sama, i sadašnje je znanje to teže nadići koliko je ono istinito.*" Kao odgovor na njegovu datost reći ću:"Šovinizam je naše rješenje, uzviknuše radnici, seljaci i poštena inteligencija. I tako već dvadeset godina!". Ovaj moj aforizam bi možda bio i smiješan (ovako samo gorak okus ostavlja) da ne živimo u surovom vremenu isključivosti, mržnje i svakolikih ".izama" koji isključuju drugog i drugačijeg vjerujući da ispunjavaju svoje sebstvo upravo time.

Cilj "etnoznosti" koje on navodi i jeste, prije svega, isključivanje drugog i drugačijeg, odnosno u najboljem slučaju, ako se baš mora, korištenje tačke A i tačke C da bi tačka B dobila značajno mjesto unutar rasporeda snaga. Potpuno isto kao što ne postoji ni apsolutna sloboda, već traganje za njom tako i njegova "istina" nije apsolutna već uvijek iznova i iznova, sumnjajuća. Da bi vjerovao, prije svega. Sam kaže da je "sloboda potreba duše", koji se ne može kolektivizirati. Mislim da se upravo zbog toga nama i dešavaju ovakve stvari danas: Istim onima koji nas bezočno pljačkaju godinama mi ponovo i ponovo, iznova i iznova, glasove dajemo kako bi nastavili svoja lopovska djela. Dobili smo riječ "sloboda" u odnosu

na predratno vrijeme ali osim nje, nažalost, još uvijek ništa nemamo¹. Pardon, imamo, itekako imamo PRIVID slobode da možemo reći, misliti i težiti ka slobodi

¹ PROSJACI UMA

Mi sami...

Prisjećam se godine 1980. Za one koji ne znaju (ili to jednostavno ne žele!), da ponovim kako je to godina kada je otišao najveći sin- **Josip Broz**. Nikada neću zaboraviti suze u očima igrača i publike na stadionu "Hajduka" u Splitu, kolone ljudi na ispraćaju **besmrtnog voza** iz Ljubljane i svim onim suzama tokom njegovog putovanja do Beograda. Tada je i Sava plakala. Ili mi se to samo činilo?

Danas, dvadeset i kusur godina kasnije razmišljam o zgarištu nastalom na prostoru nekadašnje zajedničke domovine. **Zgarištu**, što omeđiše ga znalci manipulacije ovdašnjim narodima (i gradjanima).

Razmišljam, ali nikako da shvatim šta je to što nagna ljude *na brdovitom Balkanu, u zemlji seljaka*, da krenu u rastakanje Socijalističke Federativne Republike

Jugoslavije.

Bio sam nacionalno ugrožen!- pokušava dragi moj profesor, alter ego moga suicida, uvući sopstveno biće u razgovor.

Rekoh mu:» Ako se nacionalna ugroženost ogleda u slobodi vjere i vjeroispovijesti i izgradnje bogomolja kao nikada prije u zajedničkoj historiji/povijesti/istoriji, onda i jesi bio nacionalno ugrožen. Mislim da se odgovor nalazi u onom **životinjskom u ljudima- bilo nam je isuviše dobro da bi potrajalo.**»

Ali, ti tada nisi mogao pisati kao danas. Da si pisao to što pišeš sada, u hapsani bi završio!

Nasmijah se i naglasih:» Daleke 1986.g. sam kao mlađahni novinar u lokalnom listu «Viteški vjesnik» u Vitezu (gostujući na svom putovanju iz Sarajeva u Bugojno) napisao tekst pod naslovom- **Guliverska predviđanja, liliputanska ostvarenja-** i ostao...živ. Da, zvali su me u lokalni CK, ali kada sam im odbrusio da, ako žele negirati moje stavove o provodjenju samodoprinosu za zapošljavanje, to mogu uraditi u rubrici reagiranja u navedenim novinama, ostadoše bez teksta. Dalje me nisu gnjavili. Još jedan primjer, dragi profesore- pred same «demokratske promjene», 1990.g., na ovim prostorima vodih prve privatne novine u BiH- bugojanski «POTEZ» koji je istočno, zapadno, sjeverno i južno prozivao, i ostadoh...živ.

I kao što vidiš, nisam u hapsani završio, a pisao sam i tada. I ne stidim se nijednoga svoga teksta ni tada, pa ni sada. A oni koji ti ubaciše zlomisli ovakve vrste u tvoja promišljanja su baš oni koji su bili najveći glasnogovornici totalitarnog komunizma- najcrnjeg oblika socijalističke vlasti. Danas su borci za slobodu medija. Jadna je ta sloboda.

Ali, sada imamo svoju državu!- ponovo se javi ostarjeli profesor. Majko moja, ti ovo zoveš državom. Definicija teritorije po kojom hodimo od 1992.g., pardon, od 1995.g., se može uobličiti u slijedećem: «*Pseudo- Feudo- Kapital- Nacion- balon state*»- koja samo što se nije urušila sopstvenim libidom o uspostavljenosti. Ne, ovdje nema države jer ovdje ne postoje tri osnovna postulata slobodnog društva:

Tolerancija različitosti.

Vladavina Prava.

Uspostava znanja.

Ovdje su na sceni isključivost naciona, pravo vladavine i moćno neznanje.

I ponovo se prisjetih 1980.g. Bezbrizno uranjajući u snove, sanjajući svakodnevnu moru surovih budjenja. Ovako više ne može. Jednostavno, ne može...I ne znam odgovor na pitanje KAKO prevazići sve ovo.

Možda ti znaš, vrli čitaoc?

od drugoga i drugačijeg, zanemarujući činjenicu da smo na ovim prostorima tri plemena istog naroda, ontološki, samo je problem, kojeg. Kolektivitet i njegov izražaj i jeste vladavina uspostavljene osrednjosti kao preduslova vladavine otudjenih centara moći. On gleda u oči i laže. Bezočno. Godinama. On je vjernik. Redovno ide u džamiju, srkvu, sinagogu. I laže². A nikada više vjernika na

A,

...krhko je znanje....Balkansko...

**Sabahudin Hadžialić, časopis "MOST" broj 149 (60)...april/travanj 2002.g.
Knjiga ORGANI(ZIRANA)ZOVANA ANARHIJA, BiH, 2004.g. (str.63-65.)**

² ODGOVOR JE JEDNOSTAVAN

Zbog čega sve ovo? Metodologija, nauka mogućeg je neumoljiva. I kada pomislim da se ništa od svega ovoga nije moralo desiti, ne želim tražiti odgovore tamo gdje ih nema, već jednostavnom riječju odgovoriti na pitanje- KAKO? Jer i cilj nije bio ništa drugo do licemjerna želja pojedinaca željnih manipulacija ljudskim dušama ovih prostora da uobliče južnoamerički model življenja narodima ovdašnjim.

Zbog čega je toliko droge na ulicama Sarajeva, Zenice, Tuzle, Bugojna, Travnika, Banje Luke, Mostara, Čapljine, Posušja...?

Odgovor je jednostavan.

I cilj to jeste bio. Omogućiti totalno bezvlašće, i proizvesti situaciju u kojoj će sve postati moguće. O, kako su dobre učitelje imali. Sve one što bjehu izopćeni sa ovih prostora još pedesetih godina...Vratiše se u predvečerje ratova i donesoše plan! Ne plan. Osvetu! Da, osvetu zbog svega onoga što njima bješe učinjeno u mladosti grijesnoj. Upropastiti okoliš. Čovjeka. I zemlju. Bosnu i Hercegovinu. Učiše se na južnoameričkim suludim snovidjenjima koja još egzistiraju. Donesoše pošast ludila koje obuhvati širinom svojom ovdašnje prostore.

Zbog čega dojučerašnji prosjaci preko noći postadoše vladari naših duša?

Odgovor je jednostavan.

Laž! Da, priča o ugroženosti vitalnih nacionalnih interesa postade njihova besa. Riječ bez pogovora odrasla u strahu sopstvene sujete. Laž koju gebelsovski ponavljaše hiljadama/tisućama puta. Laž o zelenoj, plavoj i crvenoj boji koje zajedno i ne mogu ništa drugo dati do učmalo sivilo nestanka jedne od njih (ili čak svih zajedno?). A kolorit? Njega nema i nikada ga bilo nije. Njihova je jedina prava. Istina.

Zbog čega korupcija objedini ljudske spodobе što štitonošama novoga oblika demokratske misli se nazvaše?

Odgovor je jednostavan.

Tamo gdje svi krađu, nitko ne krađe. I krug je zatvoren. Nemilosrdno zatvoren kako bi isisao i posljednju želju pravednika ka boljem životu. Onome što vodi ljudskome kraju gdje neće biti žala za promašenim godinama življenja. Uzeše mi dekadu. Deset godina patnje su jednim pokretom, potezom gumice, jednostavno izbrisali. I kada nada ponovo pokuša stvoriti kreaciju same sebe, javiče se ponovo, suludi u svojoj nakani da ubiju čovjeka u meni.

Zbog čega poslušni u prve redove?

Odgovor je jednostavan.

Ne dozvoliti da itko, što naznaku sopstvenih stavova imaše, skeptičnost vlastitu pokaže. Razlog? Ne dovoditi u pitanje riječi vođe. Stavove vođe. Mišljenje vođe. Jer Vođa je narod. A on, pojedinac što ga vođom zovu, je samo izvršilac narodnih želja. Realizator vjekovnih/stoljetnih želja za konačnim oslobadjanjem od samoga sebe. Jednom riječju- umiranjem.

Odgovor je jednostavan.

prostorima Balkana, no nikada više lopovluka. Jer vladavina kolektiviteta mu je dala pravo da legalizira svoju pljačku jer to je napad na kolektiv, narod, vjeru, ako idemo na njega. Ne na bezočnog lopova koji je iskoristio pred-političko vrijeme da iskoristi položaj kako lokalnog tako i općeg monarha da, evo, kako vele, pedeset milijardi Eura poslijeratne donirane pomoći usmjeri prema “dvije stotine odabranih porodica”. I jeste. Bolje je nego prije rata. No, bolje je samo jučerašnjim, osvještenim prosjacima a danas vladaocima naših življenja, portirima i čistačicama koji su uspostavili system vrijednosti da danas postaju šefovi stranaka ili predsjednici Ustavnog suda. No, kolektivitet sve dopušta pa čak i činjenicu da Fakultet mog kolege profesora proizvodi “piliće za klanje” odnosno “akademske građane za biroe za zapošljavanje” u trenutku kada ne postoji nikakva strategija razvoja ni jednog odsjeka unutar samog Fakulteta odnosno države u cjelini. Neka je samo što više “naših” visoko obrazovanih, “naših” fakulteta, a to što proizvodimo bogalje duha, o tome ćemo kasnije. Zemlja koja je po površini kao jedna Njemačka pokrajina ili dio Texasa odnosno po broju stanovnika kao predgradje Londona ili Soveto u predgradju Johanesburga ide svome konačnom cilju: Uspostavljanju nikada manje države sa više obrazovanih a nikada manje znanja na jednom mjestu. Ipak, to zaslužuje posebnu raspravu koju ovdje fokusiram na samo djelo FILOZOFIJA ZAGRLJAJA, Nerzuka Ćurka. I baš zbog toga on jeste u pravu kada kaže da danas nije moguće u Bosni i Hercegovini “..individualizirati etiku. To je povijestan process, kojega povijesnim čini obrazovanje oslobođeno terora vladajućih paradigmi i upućeno na oslobađanje zapretenih individualnosti.” Upravo zbog sumnje. Kolektivitet ne dozvoljava sumnju. On je isključiv, zabetonirana datost isključivosti usmjeren. Kozmetička

Ne složen, već zbilja jednostavan. Onog trenutka kada opći interesi budu daleko iznad pojedinačnih tada ćemo konačno prestati služiti NJIMA. Onoga trenutka kada...Do tada ću pokušati boriti se djelom da konačno postanem dio općeg dobra, a ne šutnjom orvelijanskog doba, pojedinačnim težnjama usmjeren. I kao što pjesnik reče «da li će sloboda umjeti da pjeva kao što su sužnji pjevali o njoj...?», slobodi to neću dopustiti, jer valja mi živjeti za taj dan. Dan nekih budućih generacija uobličen u temeljima sadašnjosti. Dan dobrih ljudi. Dan istine i pomirenja.

Dan kada neće biti važno KO SI ,već **KAKO** radiš unutar sopstvenog poslanja. Radi sebe samoga. Unutar cjeline što se društvom zove.

Sabahudin Hadžialić. “MOST” broj 139 (50)..juni/lipanj 2001.g.
Knjiga ORGANI(ZIRANA)ZOVANA ANARHIJA, BiH, 2004.g. (str.12-14.)

prilagodjavanja vremenu su samo postavljanje celofana u drugačijoj boji mada je “limun” uvijek “limun”, bez obzira o načinu na koji govorimo o njemu.

Citirajući Hansa Kunga, filozofa i jednog od najuticajnijih kršćanskih teologa, odnosno najpoznatijeg unutrašnjeg disidenta Katoličke Crkve, kako “*nijedna svjetska vjera nije nepromjenjiva vlačina (vječna istina) nego je tijekom tisućugodišnjeg razvoja prošla kroz više epohalnih izmjena paradigmi*” (Kung, *Deklaracija o svjetskoj etici, 1993.g., prihvaćena na sjednici Parlamenta svjetskih religija u Chicagu*)... Ćurak i sam postavlja premise konstantne “potrage za istinom” koja se i sama usklađuje sa razvojem društva zauzimajući poziciju intelektualca etičke provijenencije. Miru što stremi.

U drugom dijelu knjige pod nazivom BOG I MUSLIMANI samim naslovom postavlja paradigmu isvojetnosti onoj “Bog i Hrvati” odnosno “I Bog je Srbin”, vremenu površnosti u kojem, citiram (str.29.-str.30.)...*“Ovovremena zbilja našeg svijeta upućuje na malo znanja, na diktaturu površnosti, koju, u trendovskom suglasju sa horizontalnom logikom umreženog društva, prihvatamo kao da je znanje...Kada su u pitanju bosanski muslimani značajan broj njih izgubio je životno važnu svijest ko su i gdje žive pa je najtačniji izraz njihove aktualne egzistencije agonija zatvorenog društva. U toj agoniji ontološka radost za Drugoga sada nema snagu bivanja. Zajednica se odaziva na ime strah. A “strah je neostvoreni oblik radoznalosti”.* U potpunosti podržavajući ovakav stav, moram, ipak naglasiti da taj strah nimalo drugačije ne djeluje ni kod druga dva ostala etnosa na ovim prostorima. Problem je samo što bosanski muslimani još uvijek imaju neizgrađen identitet samosvjesnog, prostorno zaokruženog, naroda tako da su njihova lutanja itekako izraženija. Lutanja “poviješću vlastite zbiljnosti”. No, interakcija sublimaris i jeste isprepletenost “naroda” ovih prostora koji su, istorijskim dešavanjima, mijenjali religije, vjere i poglede na svijet. No, to je priča za neki drugi prostor i vrijeme. Daleko obrazovanih od mene. Barem kada je odnos religije, etnosa i čovjeka u pitanju. Tačno da *“povijest svijeta jeste povijest*

nasilja. Kontinent na kojem živimo iskovan je u ognju rata. On svoje porijeklo duguje ratu. Polemos je u temeljima Evrope. Pitam se, da li je i u temeljima čovjeka?" Kao osoba koja je proživjela direktno "prosvijetljenje" u ratu netom završenom, moram iskreno reći da jeste. Itekako jeste u temelju čovjeka. Ali ne moga čovjeka, već čovjeka zla, zavisti, nedorečenosti i mržnje. Moram li dokazivati jer dovoljno je da vidimo dokle su nas doveli isti oni ljudi koji vode naše duše putevima očekivanja boljeg prostora i vremena već dvadeset godina. Pred sami rat, tokom rata, ali i poslije njega. **"Šta ima veze što je lopov! Naš je, pusti to!"**...floskula ispranog uma koji je ravnodušnost doživio u vremenu koje smatramo našim, ali i tvojim, čitaoče. Nerzuk Ćurak je borac usmjeren istini. Ne samo ispisivač istine, odnosno tragač za njom. On metodološki raščlanjuje sopstveno biće usmjeravajući ka jednoznačnosti ljudskog roda. Dobro što stremi.

U trećem dijelu ove knjige govoreći o LIBERALIZMU U ISLAMU Nerzuk kaže (str.38. ibid): *"Ne znajući šta demokratija jeste, aktualni stanovnik muslimanske geografije očigledno primjećuju da demokratija jeste sila, moć, terorizam, smrt...U njihovim očima demokratija je upravo ono što ona nije, a moderni fundamentalisti, manipulirajući stanovništvo, šalju poruku da je demokratija baš ono što ona nije, ilegalno kontruiranje permanenentnog nasilja. Irak na jedan način i Iran na drugi mačin ogledne su zemlje dugotrajnog proizvođenja uvjeta za civilizacijski nesporazum islama i demokratije."* Mislim da ne bi bilo loše, dapače, kao nadgradnja, samo da je pored navodjenja riječi sveobuhvatana globalizacija, naveo složenicu Novi Svjetski Poredak, koliko god to bedasto zvučalo unutar "teorije zavjere" kao planetarnog oblika ljudske učmalosti i manipulacije istovremeno. Naime, bez obzira što i kasnije u knjizi govori o glupostima Hantingtonovog Sukoba civilizacija, ne može se pobjeći od fakata koje i Zeigeist (Duh vremena) najavljuje: Ovo i ovakvo društvo je uvijek u permanentnom sukobu sa drugim i drugačijim umjesto da bude u permanentnoj "naslonjenosti" na drugog i drugačijeg. Zbog sebe i budućnosti svoje. U pravu je Ćurak kada kaže: *"Uspostavljanje islamističkog modela vlasti, bilo u Iranu, Saudijskoj Arabiji ili Pakistanu je omogućilo državi zakonodavnu vlast koja je*

iznad božanskog zakona. Na primjer, zahtjev za mjerama predostrožnosti (sprječavanje) se koristi u Saudsijkoj Arabiji da se opravda širok spektar restriktivnih zakona protiv žena, uključujući i zabranu vožnje auta.” (str.41.) uz citiranje Khaled Abou El-Fadla (str.42...ibid): “...Khaled Abou El-Fadl odlično primjećuje da najveća prepreka razvoju individualnih prava u islamu “dolazi od samih modernih muslimana”, kao što je “fanatično konzervativni wahabijski pokret” čiji su misionari i sljedbenici šokirani predivnim Khaledovim razumijevanjem kuranskih ajeta o bezgraničnoj božanskoj milosti. Naime, ovaj profesor prava na Yale-u kazuje veliku mudrost kada primjećuje da “ovozemaljska mjera moralnih vrlina je čovjekova blizina božanskom kroz pravednost, a ne kroz religijsku pripadnost...naša primarna moralna odgovornost na zemlji je zalaganje za prava ljudi. Posvećenost ljudskim pravima je posvećenost stvaranju i konačno posvećenost Bogu.” Tačno, ali problem, kako ga ja vidim, leži više u iskrivljenom obliku ovdašnje, današnje, svijesti da je meni bolje samo ako je mom komšiji/susjedu gore. Ne samo ako je dio druge nacije, vjere. Ipak, i Ćurak je unutar takvog oblika svijesti koji se bori da pravednost božije providnosti unutar nas bude providnost naša. Isprepletena dobrim pretpostavkama drugog i drugačijeg. Liberalizam u Islamu je moguć u istovjetnost liberalnih nastojanja kod drugih i drugačijih. I daleko od rata.

U daljem tekstu govoreći O SIMBIOZI KLERI I ETNONACIONALNIH OLIGARHIJA u Bosni i Hercegovini se (mislim da ni kod drugih nije nimalo drugačije, bar kada je Balkan u pitanju) desio prelazak iz jedne dogme ka drugoj. Naime, jedna dogma je zamijenjena drugom. Jedan monizam je zamijenjen sa tri monizma. Kao da je kraj historije koji nam kaže kako smo sve isprobali i vratili se izvornošću, sopstvenoj vjeri. No, da li je vjera borba za nekretnine, novce i rigidan, sablažnjavajući pedofilski oblik obraćanja prema kleru ili je vjera ljubav prema različitostima svoga susjeda/komšije ali i onih unutar svoga atara? I Ćurak se pita istovjetnošću, citirajući Dinu Abazovića:”...sociološkim pristupima kojima su skloni bosanskohercegovački istraživači društva, naročito oni koji su dogmatski marksizam zamijenili entoznanošću, pa sada sa izmještenih mjesta moći vaze istim, suhim dogmatskim jezikom o novoj etnostvarnosti veličajući tu istu stvarnost čijoj kancerogenosti doprinosi između ostalih novuma i religijski nacionalizam, u koji

su zarobljeni političari, crkveni velikodostojnici, ulema, profesori, novinari, studenti, đaci...” Interesantan oblik “religijski nacionalizam” je zaista indikativan jer bi trebao isključivati jedno drugo obzirom da nas religija uči ljubavi, sreći, usmjerenosti bližnjem. No, nakaradni oblik shvaćanja i interpretacije i jeste oblik isključivanja i mržnje prema drugom i drugačijem ni zbog čega drugog a ono zbog vlastitog uobličavanja lika i djela koji nema ništa sa ljudskim u čovjeku. Dapače, ponekad se pitam da li smo sada mnogo bliže onom životinjskom u nama umjesto ljudskom? Na kraju, krajeva, mislim da smo u XXI vijeku više ovo prvo nego....drugo.

IGRALE SE DELIJE...BOSNO MOJA...LIJEPA NAŠA

Analizirajući i ponekad polemizirajući sa autorima na čija se djela i osvrtao u svojim esejističkim predočavanjima sopstvenih stavova o tome, Nerzuk Ćurak je, u stvari, postavljajući neke nove premise, želio na određeni način dati još veći značaj samim djelima o kojima je pisao. Zaista, nisu bile dovoljne knjige i autorski tekstovi autora i bio je potreban ovakav oblik sučeljavanja Ćurkove metodološke analitike da bi i djela per se dobila značaj više baš kao i njegov osvrt na knjigu GARIBI, Esada Hećimovića u djelu knjige” RAM ZA SLIKU MOJE DOMOVINE”: “...Operacija RAM u izvedbi beogradske upravljačke nomenclature nastojalo se uramiti našu domovinu u okvir velike Srbije i poništiti njenu svekoliku povijesnost, a uramljivanjem čiji sadržaj istražuje autor, Bosna i Hercegovina trebala je također biti poništena kao multilaterarni identitet, oslobođena svog sprskog, hrvatskog i bošnjačkog sadržaja, reducirana samo i samo na najrigidniji, konfrontirajući, panarabistički provizorij u izvedbi putujućih islamističkih revolucionara, fanatičnih džihad kursista, internacionalnih hohštaplera, kriminalaca i obavještajaca, čiji pokušaj da “izvade” Bosnu i Hercegovinu iz prostora i vremena i nije uspio, mada se ne smije potcijeniti ružilačka snaga njihovog Tanatosa: iako na ljestvici odgovornosti za opći neuspjeh Bosne i Hercegovine kao poželjne zajednice svojih ljudi smješteni ispod protagonista srspskog i hrvatskog nacionalizma, ovi internacionalni trgovci

*religijskog nacionalizma, uz obilatu pomoć Izetbegovićeve nacionalističke vojno-političke elite, uticali su na promjenu prioriteta kod velikog broja bosanskih muslimana: apstraktni religiozitet postao je važniji od zemlje shvaćene kao domovina na koju jednako pravo polažu svi njeni građani.” Manjeg paragrafa, a više istine još nigdje ne vidjeh. Isključujući samu isključivost usmjerenja jednoj i jedinoj istini, “svojoj”, Ćurak otvara mnoštvo opcija za analizu: od vanjskih do unutarnjih faktora za razvaljivanje bitka Bosne, ali i Hercegovine. No, istovremeno zadaje bolni udarac svima onima koji će kazati: “Ma, ja...Musliman pa udara po Srbima i Hrvatima...”sve dok ne dođu do prezimena Izetbegović koji i dan danas itekakav uticaj ima kod “pravovjernih pravednika” (čitaj hohštaplera, gostujućih mecena u Mekki koji svoj “hadžiluk” pravdaju bezočnim pljačkama istinskih pravovjernih pravednika...onih bez navodnika, naravno). Ovdje taj etnički rakurs “ne jede hljeba/kruha” već samo iskonska želja za pronalaženjem istine. Na dobrom je putu i kada kaže:” *Da bi se spriječila još jedna “kroatizacija srednje Bosne” I taj bosanskohercegovački Heartland (Srce zemlje) sačuvao sami I samo za muslimane, u prve tri godine postratnog etničkog reinženjeringa od strane radikalnih inozemnih i tuzemnih islamističkih krugova Hrvati-katolici, starosjedilački baštinici naše zajedničke zemlje ubijani su. Mučki, u zasjedama, na spavanju, nožem, pištoljem, podmetnutim eksplozivnim napravama. Iznoseći hronologiju tih ubistava, koristeći određene elemente trilera autor nas uvodi u svijet tame³, koja, nažalost, još nije razgrnuta, jer mnogobrojna ubistva Hrvata srednje Bosne nisu nikada rasvetljena.”* Promislite, godine 2009, u knjizi o tome govori Bošnjak. Šta mislite ko su bili naručioc i ko izvršioc tih ubistava? Kazaće vam se samo, uz malo promišljanja, zar ne?*

U kratkom osvrtu na RAVNODUŠNOST ovih prostora na dešavanja u Gazi koja je toliko daleka, jer...”*...Suosjećanje je najintenzivnije kad ste u blizini nukleusa bola...”*, Ćurak nas podsjeća na sopstvenu bešćutnost unutar indiferentnosti prema bolu drugoga, daleko od nas. U tekstu koji je uvršten u knjigu a objavljen je 10.januara 2009.g. a povodom izraelske agresije na pojas

³ Ovdje se to odnosi na knjigu GARIBI, Esada Hečimovića

Gaze u ljubljanskom Dnevniku a u sarajevskom Oslobođenju 12-og dana istog mjeseca on toliko istančano, surovo...istinito surovo piše: *“Pa iako je Huntigton, taj ingeniozni intelektualni nitkov, već nekoliko dana u paklu, a njegov politički pokrovitelj i sljedbenih još samo nekoliko dana predsjednik SAD-a, iluzorno je očekivati bolji svijeta. Potvrđuju to i Izrael, država “s prirodnim pravom” da bude izvan međunarodnog prava, I Evropska unija, entitet bez geopolitičke relevantnosti i vjerodostojnost političkog lidera, i nemoćni kondominij grotesknih i korumpiranih arapskih država čiji lideri ne znaju jesu li pošli ili su došli.”* Naravno, ponovo ću pokušati samo malo razraditi rečeno sa tri slova NSP: Novi Svjetski Poredak (čitaj: zavjerenička grupa odabranih kapitalista per se) koji iznova i iznova pokušava uobličiti Svijet po svom nahodanju sa ciljem zarađivanja što većih i većih iznosa novca nauštrb života blizu sedam milijardi ljudi sa ovog planeta. Da mi je samo znati šta će od toga ponijeti na “drugi” svijet?

Kada i kaže *“Sumnjajući ja sam sve vjere prespavao...Vjerujući ja sam sve sumnje odagnao.”* (str.61, *ibid*)...Ćurak u svom tekstu izrečenom na Okruglom stolu “Vjera-tisak-društvo” koji je održan u povodu obilježavanja 25-e godišnjice lista *Svjetlo riječi* 19.aprila 2008 u Franjevačkom studentskom centru u Sarajevu, pokušava razobličiti svu lažnu sliku stvarnog svijeta religioznih sučeljavanja na ovim prostorima: *“Danas me grizu nepravde koje dolaze od Kristovih i Muhamedovih sljedbenika, s povlašćenim govornica Spuštenog Neba. A goleme su proizvedene nepravde: i ove što su uprljale kulturni lik Bosne sijući nepripadajuće građevine kao opozit našem životu i načinu rada naše zajedničke povijesti; I ove što gaze lik zemlje pristajanjem na panetničke koncepte vjere; i ove skorašnje, što diktiraju ontologiju prezenta: nije važno porijeklo kapitala koje će biti ugrađeno u, trebalo bi tako biti, božje nastambe na Zemlji (str.63.)...Ostavimo sada po strani radikalne ateiste, koji bi, vjerujući u nevjeru, prognali vjeru i vjerujuće na tamnu stranu historije, ali način na koji vjerski autoriteti pronalaze političko I pronalaze se u političkom, vrijedi motriti iz ktiričkog ugla. Obrazac odbrane prozvanih klerika je sljedeći: mi imamo pravo očitovati se o bitnim pitanjima naše političke zajednice kao što je Ustav (str.,63 i str.64)...A mučnina mora napolje i hoće da se*

objavi: Zašto naši vjerski velikodostojnici, uz gorljivo zagovaranje traženje ustavnih promjena ili, još gore, uz prkosno zagovaranje političkog statusa quo, nisu ukazali I na grijeh političkih struktura, na njihov kleptokratski grijeh, bolno vidljiv osiromašenom plebsu? Zašto, dakle, zajedno ili odvojeno (bolje zajedno, ali ni odvojeno ne bi smetalo svim našim vjerskim mnoštvima) ne ukazaše otvoreno i bez uzmicanja na neotesano bogaćenje naših političkih predstavnika što sebi enormno i samodopadljivo povećavaju plaće, beneficije, regrese...? Trebali su ukazati na taj "grijeh struktura", tako je bilo potrebno očitovanje vjerskih lidera o neetičnosti tog prkosnog, produženog čina političke elite, nebo je vapilo za etosom koji je izostao, drugi prostor je plakao." Ne znam šta bi trebalo dodati na ovo do da se radi o, izgleda, samo o ljudima a ne promicateljima božjih poruka koje, izgleda, u dubini svog smisla, uopće nisu došle do ovih ovozemaljskih "skretničara uma", da ne kažem vjerskih velikodostojnika bez obzira da li se radi o "plavim", "crvenim" ili "zelenim". Jah!

Govoreći, pak na promociji knjige Alena Kristića "Religija i moć", juna 2009.godine, autor FILOZOFIJE ZAGRLJAJA je rekao, ali i napisao (str.68.): "Lažna ljudskost zagovara Bosnu kao uniju straha, istinska ljudskost našu zemlju vidi kao uniju vrijednosti.(Severin, Nakarada, 2006:11). Na toj vrijednosnoj dimenziji insistira i autor, uvjeren da su pokretne operacije smaknuća (Besancon) nedužnih ljudi a koje su obilježile posljednji rat protiv Bosne i Hercegovine potreban i dovoljan razlog za naše ljudsko udaljavanje od Hobbesovog svijeta vukova i približavanje postmodernom raju zasnovanom na principima Kantovog vječnog mira". Strah je iskonski oblik ljudske opstojnosti, no on se ovdje, kako i Ćurak naglašava, nalazi kao pretpostavka manipulacije masama sa ciljem sopstvenog dobitka, ličnog okorištenja dobrima zajednice, od preduzeća i sve do same države, ako i ovo u čemu trenutno živimo možemo i zvati državom. Za mene to ima drugačiji naziv: ORGANI(ZIRANA)ZOVANA ANARHIJA⁴. Smišljeni

⁴ Organizovana anarhija

oblik permanentnog održavanja straha od drugog i drugačijeg kako bi lakše manipulirali “hrabrim” biračima koji dajući nama glas, glasaju protiv onih koji bi na sutra “ponovo klali i ubijali, zar ne?”. Kako i rekoh ranije, lopov je, ali naš je, svakako! Čurak, ipak vapi, baš kao i Kristić ka imperativu: (str.70.ibid.): “*Moramo učiniti prvi korak prema drugome, čak ako na njega i neće biti odgovora!-jer će vjernici i njihove zajednice samo tako unijeti u društvo nešto novo i pripomoći u procesima pomirenja i opraštanja... (str.72.):...Moć religije je mir. Ali, subject te*

Onomad se pitah koliko ja, individua, što se čovjekom zove, mogu svojim poslanjem učiniti prostore na kojima obitavam boljim i sadržajnijim ,ne samo za mene, već i za osobe što društvo moje čine.

Onomad se pitah, zbog čega ništa, ama baš ništa, ne znači vapaj žednoga u pustinji ,odnosno, naglašavanje grešaka i mogućih alternativnih rješenja koje kao bolne žaoke čekaju da budu «implementirane» (gosp. Petrich- hvala ocu, hvala majci jer,..., nova riječ nas je održala- njojzi hvala).

Bezglavo hitajući u susret novom milenijumu, nadao sam se da deset godina «turbulentne demokracije» može konačno pojesti samu sebe, nestajući u magli sopstvenih zabluda, no...Iznenada se probudih jednoga jutra Anno domini 2001., mjeseca dvanaestog a dana osmog, protresen saznanjem da se nalazim unutar prostora kojima i ništa drugo nije predodređeno do da bude nikada do kraja iskorišteni poligon za probe svakojake vrste. Primjeri, dragi moj studente, primjeri? Nema problema, profesore, rekoh svome alter egu i nanizah nisku čudnoga biserja, ali unutar pitanja samih:

1. Ima li zemlje na svijetu sa 0 %, ili najmanje 0,4 % inflacije a da istovremeno više od 40 procenata radno sposobnog stanovništva ne radi?
2. Da li je moguće da u međunarodno priznatoj nam domovini ,političari jedno govore, drugo rade, treće misle a četvrto..., e, četvrto...virtualno implementiraju?
3. Ima li zemlje na svijetu u kojoj postoje tri jezika kojima govore tri naroda a da razlika medju jezicima nije veća od 5 %, lingvistički kazano (podvlačim- međunarodni dušebrižnici to rekoše, i to analitički rečeno) uz naznaku da su Ustavom zaštićeni i narodi i jezici (ili jezici i narodi)?
4. Postoji li zemlja na vascijelom dunjaluku koja ima tri vojske, pardon dvije, ili četiri...?
5. Ima li zemlje na svijetu u kojoj političari čine najveći dio zaposlene populacije- ili mi se samo čini?

Pitanja se nižu u nedogled, u nadi da ću konačno dobiti prave odgovore, no, jednom je jedan vrlo pitac neki rekao da se unutar samih pitanja kriju sami odgovori, jer «Kto je ta, da prosti...?»

E, prijatelju moj dragi... i ti profesore... i ti studentu...sve manje je ima...topi se država..Bosna i Hercegovina. Lagano nestaje pred smiraj čudjenja jer ni ja ni Vi ne učinismo ništa da ih spriječimo u suludoj nakani svojoj: Da oduzmu i posljednju nadu Vašoj i mojoj djeci da budućnost jeste ispunjena svjetlom i svježinom proljetnog cvijeta.

A ko su ONI, upitaćete?

Propali djaci i lijeni seljaci.

I ništa više.

Ni manje.

***Sabahudin Hadžialić, “MOST” broj 146 (57)...januar/siječanj 2002.g.
Knjiga ORGANI(ZIRANA)ZOVANA ANARHIJA, BiH, 2004.g. (str.22.)***

moći nisu proklamatori i apelisti apstraktnog mira već istinski religijski mirotvorci, stvarni radnici mira, fizikaneri takorekuć. Ufam se da nas jedan od fizikaneri gleda sa naslovnice ove knjige.” Da, samo kada? Evo, nadam se da je i prikaz ove i ovakve knjige u DIOGENES-u jedan od takvih, prvih, koraka.

I dalje, kroz TEOLOGIJU ZAGRLJAJA, preko dijela knjige pod nazivom NACIONALNA RELIGIJE I NJIHOVI DEMONI: OD BOGA DO POLEMOSA, Ćurak pokušava, i uspijeva, uz osvrt prema dvjema knjigama: Svjedoci i učitelji: ***Povijest franjevaca Bosne Srebre***, autora Anđelka Baruna (2003.g.) i ***Konfesija u ratu***, Ivana Cvitkovića predstaviti vlastito viđenje ponašanja, ali i usmjerenja određenih djelova određenih religija. Naime, dok Franjevci vijekovima opstaju u Bosni i Hercegovini kao pretpostavka njenog održanja i opstojnosti.”Vidio sam bosanske franjevce kao izraz radikalnog ljudskog, kao komšije koje odbijaju udruživanje sa političkim silama, čak i onda kada s tim silama Institucija kojoj pripadaju pravi pakt i pristaje na sekularizam, shvaćen kao Stadlerovo arogantno ništenje franjevačkog reda u Bosni, bez obzira na *fundaciju, dotaciju i preskripciju*⁵ (str.75 i 76.) odnosno...”...Zato jet u zagrljaj kao “strukturni element blagosti” o čemu Miroslav Volf, od koga sam i pozajmio naslov ovoga teksta, kaže sljedeće: “*Nikada unaprijed ne znamo kako će u zagrljaju teći odnos preoblikovanja jedne i druge osobe. Iako jedna osoba može pokušati preoblikovati drugu, nikakav ishod ne može unaprijed programirati...i...svaki je ishod načelno moguć iako mnogi nisu vjerojatni s obzirom na povijest tih osoba. Samo je jedan ishod nemoguć: iskren zagrljaj ne može obojicu, niti samo jednoga, ostaviti potpuno nepromijenjenima...*Kako razumjeti ovaj Volfov nauk? Tako što ćemo razumjeti da razumjeti znači promijeniti se. A promijeniti se znači osloboditi prostor zagrljaja terora Ja. Tamo gdje je zagrljaj iskren, Ja prelazi u voljeno Mi i zato, u poenti ovoga teksta, napuštajući Ja formu, zahvaljujem se fra Anđelku Barunu što će čitaocce svoje knjige uvjeriti da je Mario Vargas Ljosa mislio i na

⁵ Ovim pojmovima objašnjava se pravo bosanskih franjevaca na župe u Bosni. Fundacija je način ostvarivanja prava na župu redovničkim utemeljenjem župe tamo gdje je nije bilo. Dotacija generira pravo na župu činom opskrbljivanja te župe, a preskripcija je realizacija prava franjevaca na župu kroz čin upravljanja predmetnom župom u određenom vremenskom periodu.

bosanske franjevece kada je izgovorio riječi, što, poput muzike “koja nije s ovoga svijeta” miluju Franjine sljedbenike: U malim zajednicama moguće je sačuvati raj.”(str.77.). Ali, čitajući Cvitkovića Nerzuk uobličava i sljedeće:”...jesu li se univerzalne religije u Bosni i Hercegovini pretvorile u religije konflikta?” (Cvitković, 2004: 185). *Ali te granice i jesu izmaštane i praktično konkretizirane da bi se poništio transedentni sinkretizam i uspostavile tri autonomne zone etnoreligijskih zajednica na otužnom zovu Huntigtonove redukcionističke paradigme. No, Bosna je, u jednom transpovijesnom smislu, jača od svojih unutrašnjih protivnika-a oni to jesu čak i kada ne znaju-koji su uspostavili vrlo profane veze između Islamske zajednice i SDA, Katoličke crkve i HDZ-a, Pravoslavne crkve i SDS-a. Ivo Banac takve “simbiotičke klopke” naziva “sekularizam Crkve”, a aktivna je i analitički upotrebljiva i sintagma Gaje Sekulića o opasnostima “sekularizirane teologije”. (str.83.).* I umjesto sopstvenog zaključka o navedenom, odvešću vas ka još nekoliko izvanrednih, velim, zaključaka, koji zorno oslikavaju današnje društvo. Jednostavno, ostadoh bez riječi u susretu sa istinom tako vidljivom: “*Božić i Bajram su postali gotovo politički događaji, a ne vjerski blagdani. Na sceni je bila nacionalna instrumentalizacija i rimokatoličanstva i pravoslavlja i islama. Napušten je vulgarni teizam, a kao da su u društvu širom otvorena vrata vulgarnom teizmu.*” (Cvitković, 2004: 140-141)...*Značajna vrijednost ovog rukopisa upravo je u toj mogućnosti da čitalac, građanin BiH koji se pokreće, ne na mržnju, već na ljubav i neinstrumentalizirani um, prepozna u sebi, u svome najbližem okruženju, u svojoj najbližoj zajednici importirane, ali i iznutra proizvedene strategije religijskog nacionalizma i pronade snage da im se suprostavi. Jer one dolaze i objavljuju se kao uvreda za Bosnu i njene ljude, bez obzira je li njihova polazna adresa Beograd, Zagreb ili Sarajevo. (Str.83.)*” Ipak ću nešto dodati. Naime, isplativost nakaradnog ponašanja društva političke moći spram društva religijske moći i *vice versa* na kratke staze daje prividnu sliku uspješnosti isprepletenosti pojavnog i suštinskog, javnog i tajnog, dok dugoročno stvara samo pretpostavke za daljnje podijeljenosti zajedničkog etosa. Etosa koji u sebi može, mora ali i sadrži sve pretpostavke...ljubavi. Zbog čega? Jednostavno, da dugoročno preživimo kao...ljudi.

Kao predivni bosanski ćilim, istkan od materijala uobličnog na najboljim tradicijama države Bosne i Hercegovine kao mjesta jednakih mogućnosti za sve, Ćurak se u dijelu knjige GEOPOLITIČKA I GEOFILOZOFIJSKA BUDUĆNOST EVROPE/RELIGIJSKI KLJUČ (str.87.) osvrće i na šire okruženje:”*Ideja Brisela, Brisel kao ideja, pomaknuli su projekciju Evrope kao Zapada na Istok, pa je faktički sve oko Moskve⁶ izmaklo njenoj kontroli i postalo dijelom briselske Evrope. Samo se Moskva opire a njeni mistični teolozi i anahroni geopolitičari, na postulatima sakralne geopolitike⁷, usmjeravaju Rusiju ka konceptu euroazijskog hrišćanstva i civilizacijsko religijskog savezništva Moskve i Teherana kao prestonice evroazijskog islama, koji je za razliku od atlantističkog (turski islam) prirodni saveznik pravoslavne evroazijske Rusije, kako to u neodgovornim i nažalost relevantnim geopolitičkim simplifikacijama, tvrdi Aleksandar Dugin. Taj vodeći ruski geopolitičar, guru ruske desnice, ljubitelj fašizma i staljinizma, protivnik bilo kakvog atlantskog savezništva Moskve, amerofob i radikalni protivnik liberalizma, kao uvjereni euroazijski hrišćanin, bez ikakvih ograda, utilitarno zagovara jedinstvo geopolitike i religije, nedvosmisleno poručujući:”Pošto jednu od glavnih sfera sučeljavanja predstavlja nafta, Moskva treba da sa Iranom sklopi politički i strateški pakt po kome će obje zemlje sa svoje strane doprinijeti destabilizaciji onih kafkaskih regiona u kojima je jak uticaj Turske, “vehabizma” ili neposredno SAD, i naprotiv, stabilizaciju onih u kojima su jake pozicije Irana i Rusije...(str.87 i str.88, *ibid*)” Primjećujući da realno sagledava prostorni oblik uticaja liberalizma valja naglasiti da i sam kaže:”...ako*

⁶ Moskva je ovdje shvaćena kao geopolitički toponim, mjesto isijavanja imperijalne moći prema susjednim zemljama koje su, sa istovremenim rastom evropske ideje i propadanjem komunizma kao totalitarne ideologije, izmicale „zagrljaju“ velikog brata.

⁷ Sakralna geopolitike je u biti pravoslavna geopolitika koja svoju modernu i neomodernističku *mutaciju duguje desnom krilu slavjanofila (Danilevski, Leontjev) iz druge polovine devetnaestog vijeka i Aleksandru Duginu u današnje vrijeme koji ustvari pravoslavnu geopolitiku identificira sa euroazijskim hrišćanstvom kao geopolitičkom doktrinom pravoslavne Rusije, razvijajući ideju o Moskvi kao „trećem Rimu“, identificirajući je sa Carigradom, kako bi se predstava o bogoizabranosti Rusije osnažila a Moskva postala „Zemaljski Jerusalim“ i „novo-stari centar svijeta, centar Imperije–Crkve“ (Rak, 2005:199, 204) Takav pristup zasniva se na tzv.simfonijskom modelu po kome je „navodno moguća potpuna saglasnost između države i crkve-onakav sklad kakav postoji u muzičkoj simfoniji. Teoriju je uobličio vizantijski car Justinijan u II i VI vijeku i ona je barem ideološki važila u Vizantiji. Ali-što je najbitnije-skladnog odnosa između crkve i države nikada nije bilo. Uglavnom imamo dominaciju države,“ (Đorđević, 2005:214) što se u ruskim uvjetima od strane teoretičara kao što je Dugin iščitava kao pravoslavna evroazijska geopolitika.*

se globalni trijumf liberalne demokratije ne može izvesti bez nasilja, onda je taj trijumf, bez obzira što još uvijek nismo upoznali bolju ideologiju od liberalne demokratije, suvišan, nepotreban i kontraproduktivan.” (str.92.). Drugim riječima, donošenje demokratija na bajonetima američke vojske je zaista kontraproduktivno decenijama, od Južne Amerike, preko Vijetnama nekada do Afganistana i Iraka danas. Možda mu se može zamjeriti neulaženje u analizu “američkog sna” kao sna novog, dobrog svijeta, a u stvari svijeta bezočnog kapitala i manipulacije svih oblika, što pretpostavljam da bi mogla biti jedna od narednih analitičkih knjiga Nerzuka Ćurka (a možda je to i namjerno uradio, provokaciji analitike, kao što je ova, težeći) mislim da je upravo ovom želio prikazati uže okruženje, tek osvrćući se na uticaje amerikanizma na ovim prostorima....Sam kaže”*Tanka je granica između tolerancije i nasilja. Valja se suprostaviti shvatanju religije kao geopolitike. Evrope koja se rađa rodno je mjesto takvoga shvatanja kojim se brani sekularitet kao jedna od najviših vrijednosti zapadne civilizacije. Zar to ne potvrđuje I neočekivani uspjeh evropskog ustava-preambula oslobođena unilaterarnog kršćanskog zagrljaja, što je vrijedno divljenja za Evropu, jer “mi građani Evrope” (Balibar, 2003) moramo biti svjesni historijske činjenice: da taj zagrljaj povijesno jest. Ali, kako nije jedini, ne može biti sveobuhvatajući. (str.97.ibid).*” Elem, “igra zagrljaja” unutar FILOZOFIJE ZAGRLJAJA i nije ništa drugo do pokušaj posmatranja svijeta u kojem živimo sa ciljem njegovog poboljšanja, nikako ne puta ka gore, mada “uski um” uvijek može pronaći preopterećenost liberalizmom, lijevim pogledima na svijet i koketiranjem sa alternativama mogućih vlastodržaca danas. No, to je njegovo pravo i ne vidim razloga zbog čega mu to pravo uskraćivati jer svojom naučnom analizom “razoružava” pretpostavke isključivosti a “naoružava” pretpostavke uključivosti. Svih nas. U nešto što bi se moglo zvati, po meni, “državom zagrljaja”. Da li imamo snage za tako nešto? Vidjećemo iz naredne, druge polovine, ove nadahnjujuće knjige.

JAVNI UM, kao nadnaslov teksta GRAĐANSKE POLITIKE ETNOPOLITIKA⁸ je novi pokušaj objašnjenja građanskog unutar klasnog odnosno etničkog habitusa ovih prostora: “...*Ugo Vlasiavljević pripada onoj maloj grupi ljudi koji misle naše ljude i našu zemlju. A misliti naše ljude i našu zemlju znači unaprijed računati sa tvrdnjom-teže ne može. Ali Vlasiavljević voli teške izazove, gotovo da ih ritualno priziva u svoju filozofiju, uvjeren da magijom svoga uma može izaći na kraj sa krajnjim pitanjima zemlje i ljudi. Ne, nije u pitanju provincijska svetkovina pretenciozne umnosti na koju smo navikli u ovim crnim krajevima, već zahtjevna, odgovorna i nepatvorena intelektualna pozicija iz koje svih ovih godina čujemo Vlasiavljevićev raskošni govor kao zaboravljeni govor mnoštva. Kojeg mnoštva? Etničkog, građanskog, klasnog? Ovog trećeg nema, jer proletarijat se povukao u sigurne zone etničkog korporativizma, dajući primat prostoru nad vremenom, geopolitici nad historijom. Povlačenjem proletarijata iz zone donošenja odluka, naš svijet vratio se u svoje prirodne stanje. A što je prirodno stanje našega svijeta. To je ono narodno satnje koje potvrđuje ocjenu srpskog brodelijanca Trajana Stojanovića da na Balkanu žive narodi prostora, u permanentnom opozitu sa narodima vremena.(str.115. *ibid*)” Iako moram naglasiti da ne smatram da je ikada “proletarijat bio u zoni donošenja odluka” zbog činjenice da se uvijek radilo o otuđenom obliku vlasti u ime tog proletarijata koji je, između ostalog, i zbog toga, došao do svog logičnog kraja, valja se složiti da su jasne percepcije Čurka kada kaže:” *Autor ovog osvrta uvjeren je da nacionaliste, ako je to ikako moguće, treba ignorirati, jer samo ignorancija može da ih uvede u polje građanske etikecije; bez ignorancije oni neće napustiti povlaštenu društvenu poziciju kojoj drugi politički, kulturni i socijalni realiteti uopće ne mogu pristupiti ili mogu pristupiti samo kao nacionalisti, kao pokvarene figure, kao glumci.(str.116.)” Samo je problem u tom slučaju što moramo razlučiti pojam nacionaliste, koji ne mora isključivo biti (ako je definisan kao ljubav prema svome i poštovanje drugog i drugačijeg), pojam isključivosti namijenjen. Ja bih radije postavio pojam šovinist koji je mnogo konkretniji, jer trebamo li zvati Francuze**

⁸ Ugo Vlasiavljević, Etnopolitika i građanstvo, Udruga građana „Dijalog“, Mostar, 2006. prva varijanta ovog teksta objavljena je u časopisu Dijalog, ANUBIH, Sarajevo, br. ¾ 2006. pod naslovom *Politička filozofija bosanskohercegovačkog društva*.

istima zbog “egalite, fraternite, liberte”. Ipak je to bilo vrijeme drugačijih viđenja stvari. Moje skromno mišljenje je, bez obzira na jasnoću Ćurkovog stava, da nacionalizam ne mora biti isključiv dok šovinizam svakako jeste. Ovo što se dešava danas u Evropi - ...Švajcarska sa zabranom gradnje munara na džamijama i preporukom u Francuskoj da se uspostave posebni odnosi prema onim ženama koje nose hidžab, nije nacionalizam već najrigidniji oblik šovinizma....

VLADAVINA PRAVA ILI PRAVO VLADAVINE

Igrajući se čuvenom rečenicom “od ponedjeljka pravna država” jednog od potpredsjednika ondašnje Vlade RBiH (1990.g.) Muhameda Čengića, Ćurak naša razmišljanja usmjerava prema takozvanoj demokratiji koju živimo već, evo dvadeset godina (sa jednim ratom unutar toga). Naime, ja bih dodao “bolje da krenemo od petka, poslije džume ili molitve nedjeljom, sa pravnom državom” jer kao Bošnjak, pardon Musliman, moram kazati da najveće “demokrate” popunjavaju prve saffove džamijskih i crkvenih redova da bi, po povratku na poziciju moći, postupali autokratski, oligarhijski, monarhistički. Kao mali carevi. Silni Šćepani mali koji ogoljeni hodaju okolo do srži ali jadan narod ne vidi. Jer vođa nikada nije slijep. Ali narodi jesu!

Istovremeno, analizirajući knjigu Gojka Berića *Pisma nebeskom narodu* iz 2000.g., Nerzuk Ćurak ponovo briljantno upire prstom u naglasak da Gojka Brića, Srbina iz Dubrovnika, odnosno Sarajeva, kao kolumniste Oslobođenja, moramo iznova i iznova iščitavati: “*Ovaj dubrovački gošpar nas uvjerava svakom svojom rečenicom da je stil čovjek sam, a dosljednost u elaboraciji zla etički imperative; nije se bez razloga u predgovoru knjige Berić pozvao na Adama Michnika, koji smatra da se pripadnost jednoj naciji nasnažnije osjeća preko stida.(str.131.)*” U potpunosti se slažem sa izjavom Gojka Berića i evo, ja, Bošnjak, pardon Musliman, zaista se stidim da neko ko tokom cijele godine krade, otima i laže, odlaskom u Meccu na hadž ispire svoje licemjerstvo i hipokriziju...stidim se svih

ovih dvadeset godina "svjetlosti" koji omogućuje jučerašnjim prosjacima da postanu begovi mojih nadanja, unutar odabranih porodica. i kako reče Sejo Sexon iz Zabranjenog Pušenja u jednoj od pjesama sa novog CD-a i tekstom "*ako si tako pametan što nemaš par miliona eurića?*" Mogu samo odgovoriti, valjda zbog stida. Kao i Berić, odnosno Ćurak: "*Možda nijedna vrsta teksta nije obesmišljena i umrljana tokom ratnih i poratnih godina kao komentar. U demokratskim društvima razvijene komunikacijske culture komentatori sun a vrhu piramide slave. Njih je malo, dobro su plaćeni i u taj podesnaf se teško ulazi. Naročito danas, kada živimo u informatičkom dobu, u kome je osnovni civilizacijskih product informacija, odnosno vijest, a potreba za komentatorima svedena na mali broj onih koji po objektivnim parametrima profesije imaju šta da kažu. I to znaju i napisati. (str.133.)*" Da, zaista je mali broj onih koji to umiju. I Gojko Berić je među njima. "Srbin" u "balijskom Oslobođenju". Jer ovdje i sada na ovim prostorima on postaje izdajnik. Baš kao i ja kada uređujem "srpski DIOGENES i ŽIKIŠON". Dakle, izdajice smo. Vlastitog naroda. Najljepše je to biti jer uvijek sam govorio da je za mene Bosna i Hercegovina cilj dok je za vlast banditsku (SDA, HDZ, SNSD, SDP, SDS...) ova država samo sredstvo. Za postizanje vlastitih ciljeva. Za mene je upravo obrnuto. A znam i da je i za Berića kao i za Ćurka. I odmah nas to dovodi do kratkog osvrtu prema jednom građaninu Bosne, Esadu Bajtalu za kojeg Ćurak veli da u svojoj knjizi "Država na čekanju" govori kako... "*Taj strah ne može odagnati niko i ništa u ovoj zakovanoj zemlji, pa ni Bajtal, ali odgonetanje straha koje nudi svojim psihosicjalnim bravurama na malom prostoru, u zoni teksta, biće privilegija za one koji pročitaju ove oglede. A radoznalost je, vjerujte mi na riječ, mnogo bolja od straha. Doduše I zahtjevnija. Bajtal zahtijeva radoznalost, radikalnu zainteresiranost za Drugog I taj nalog prvi ispunjava. Ne traži od Drugog ono što prvi nije iskusio. Za njega Drugi (intelektualac, pisac, teolog, novinar, čovjek, građanska Bosna...) nije sredstvo već cilj. Kako drugačije od Onoga (A.Izetbegović) koji je našu Bosnu proglasio sredstvom a ne ciljem. Esad Bajtal, sredstvo Bosne. Esad Bajtal, vjernik Bosne. (str.140 i str.141.)* Eh, možda... još uvijek samo, možda.

U odjeljku knjige pod nazivom TITOVO NE STALJINU U POVIJESNOJ PERSPEKTIVI-ŠESDESET GODINA POSLIJE⁹ iskreno izražava žaljenje kada kaže “...Pa iako je politička stvarnost Jugoslavije upućivala na zaključak da se stvarni otklon od sovjetske interpretacije komunizma nije desio, predstava o desovjetizaciji je postojala, kako u samoj Jugoslaviji, tako i u svijetu, pa je beskrajna šteta što se ta predstava stvarnosti nije postepeno pretvarala u samu stvarnost, naročito u sferi slobode mišljenja i političkog organiziranja...(str.149.g.)...Mada već na sljedećoj stranici postavlja meritorno pitanje ”Kad država nije za demokraciju, demokracija se pojavljuje kao sredstvo protiv države! Dakle, da budem krajnje radikaln, da li bi se Jugoslavija raspala u dirigiranom etničkom nasilju da je ostala dio sovjetskog komunističkog bloka? (str.150)...Šesdeset godina od historijskog NE staljinizmu mi,evo, razgovaramo s mrtvima i s njihovom ostavštinom da bi vidjeli šta je bilo dobro, šta je bilo loše i šta se može iskoristiti da bi bilo bolje. Ali ne smijemo smetnuti s uma da je komunizam kao zavodljiva ideologija bio način realizacije ruskog imperijalizma radi širenja sovjetske interesne sfere. Komunistička ideologija bila je sredstvo ruskog imperijalizma i 60 godina od Titovog sukoba sa Staljinom korektno je priznati da je taj sukob u osnovi bio nastavak oslobodilačkog rata protiv novog zavojevača ali i početna tačka antistaljinističkog staljinizma čime je povijesni značaj otpora Brozovih komunista azijskom despotizmu u određenoj mjeri relativiziran. (str.152.)” Ono što bih dodao ovome je da ja lično ne smatram da je to bio samo “način realizacije ruskog imperijalizma” već i još jedan zavodljivi eksperiment zapadnjačke provijenencije koji je našao plodno tlo unutar upravo tog ruskog imperijalizma. Ne zaboravimo ko je finansirao Lenjina¹⁰ u izgnanstvu kao i

⁹ Tekst je autorizirana diskusija na Okruglom stolu *Istorijsko ne staljinizmu*, održanom 28.juna 2008. u Sarajevu.

¹⁰ Tekst Ivana Cerovca od 14.12.2007.g. na <http://politika.com/oktobarska-revolucija-narucena-placena-njemackim-novcem>: „Njemački časopis „Der Spiegel“ u svom novom izdanju piše o otkriću dokumenata u arhivima Stockholma i nekih drugih gradova pošteđenih od ratnih razaranja. Iako se već i prije znalo da je Lenjin iz Švicarske uz njemačku pomoć usred rata proputovao Njemačkom i stigao sve do Stockholma i od tuda u Petrograd novi nalazi ipak bacaju na tu suradnju Nijemaca i Lenjina sasvim drugo svjetlo.Nijemci ne samo da su omogućili Lenjinu proputovanje usred rata nego su aktivno, ogromnim svotama financirali i Lenjina i njegovu minornu „boljševističku“ stranku. Kaiser Wilhelm koji je bio upoznat s financiranjem komunista nije bio svjestan da time potkopava svoje carstvo i da će pomoći boljševicima da oružjem i novcima dobivenim od Nijemaca sruše i rusko carstvo i uviju njegovog bratića ruskog cara Nikolaja II. (I ruski i njemački car te engleski kralj su bili bratići, unuci

iz koje zemlje nam dolazi rodonačelnik komunizma, Karl Marks. Ne iz siromašne Rusije, već bogate Njemačke. No, činjenica da je religiozna zavodljivost kakvu je imao marksizam živjela blizu stotinu godina govori da manjkavost te "religije" nije bila u realnosti poimanja svijeta već u irealnosti očekivanja da ljudski soj može unaprijediti sopstvena promišljanja radi dobrog, sebi i drugome. Nažalost, još uvijek ne. Jer, već u sljedećem odjeljku knjige DA LI JE SVIJET ŽIVOTA MOGUĆ BEZ SVIJETA RADA¹¹ Ćurak citira Anthony Giddensa, intelektualnog gurua britanskih laburista i teorijskog zagovornika "...ideologije "trećeg puta" kao načina socijalizacije kapitalizma koji će mu priskrbiti vrlinu humanosti, relativizirajući Merxovo shvatanje političke ekonomije kapitalizma, u razgovoru sa Willom Huttonom izveo zaključak: "Marks je smatrao da će radnička klasa sahraniti kapitalizam, ali, kako se ispostavilo, kapitalizam je sahranio radničku klasu." (Giddens, 2003:37)...Elem, drugačije nije ni moglo biti jer utopija nije mogla opstati baš zbog snažne mogućnosti prilagođavanja kapitalizma novim uvjetima egzistencije pa čak i ko-egzistencije. Zar ne vidimo to sa činjenicom da trenutno u Kini ima blizu 350.000 milionera (nešto iznad 1 milijarde stanovnika) a i dalje, barem na papiru, imamo komunistički režim gdje je poštovanje Mao Ce Tunga kao ideologa još uvijek neupitno (ups..)!! Dakle, prilagođavanje je prvi korak pretapanju utopije u realnost. Surovu, ali ipak realnost jer i Ćurak veli (str.157.)...:"Globalna ekonomska kriza dodatno će osnažiti te "stvarne

kraljice Viktorije). Tako je Kaiser Wilhelm dobivao dnevno izvještaje: „Lenjin sretno stigao u Petrograd. Radi prema našim željama“...„Momentano Lenjinu isplaćujemo 3.000.000 zlatnih maraka mjesečno“. Cilj Nijemaca je bio jasan. Razbiti Rusiju iznutra i osloboditi se istočne fronte i tako ipak spasiti ratnu pobjedu. No jednako kako su Nijemci financirali Lenjina financirali su i njegove protivnike. A ni Lenjin im nije ostao dužan. Sa sredstvima koje je dobivao od Nijemaca djelomično je financirao pripreme komunista u Njemačkoj koji su se spremali dignuti revoluciju čim to prilike budu omogućavale. Da nije bilo izdašne pomoći Lenjinu, boljševici nikada ne bi došli na vlast a ni u borbi za vlast ne bi izdržali više od godinu dana. Ne bi nastao Sovjetski savez. Ne bi bilo uspona komunizma i svega zla koji je donio svijetu. Milijuni ljudi koji su poubijani u Staljinovim čistkama preživjeli bi. Kaj bi sve bilo da je bilo drugačije. Ali nije. Lenjin je pobijedio i stvorio crveno carstvo Sovjetski savez. Kaiser Wilhelm je izgubio rat i morao je otići u egzil. Raspala se i Austro-Ugarska i Hrvatska je dospjela u Jugoslaviju. Svojom kratkovidnošću pripadnici Antante su strogo kaznili Njemačku i tako otvorili put Hitleru. Dalje je poznato.”

¹¹ Prvobitna verzija ovog teksta objavljena je u časopisu Novi Plamen, br.11, ožujak/mar 2009, Zagreb

structure”, koje, budući da se pokreću na pohlepu, čine i učinit će sve da njihova kakistokratska¹² vladavina nastavi.

Najtužnijom se čini mogućnost da se neoliberalna pohlepa najgorih intelektualno osnaži I participacijom velikih umova kapitalizma, koji su, iako pripadaju demokratskom spektru, socijalno neosjetljivi, budući da im je logika matematike bliža od logike ljudskosti...”.ali i na strani 159.:...”Jedna od posljedica ovakve, u biti, kleptokratske konstrukcije svijeta, je ovovremena globalna kriza neoliberalizma, koja će, ponovno, najviše koštati ponižene i uvrijeđene, obespravljene i onemogućene, one koje kolokvijalno možemo svrstati u registar globalne socijalne margine. S te margine očekuje se glas promjene, ali on ne dolazi....Lawrencea Summersa Barak Obama izabrao je u svoj ekonomski tim, na mjesto direktora Nacionalnog gospodarskog vijeća. Hoće li to razvijeni svijet samo nastaviti neoliberalno mirovanje s lažnim skretanjem ulijevo? Je li se utopija distopirala prije nego što je i ušla u Bijelu Kuću!”...Itekako, dragi moj Čurak, jer u zemlji gdje i dan danas ne dozvoljavaju sučeljavanje sa istinom da im predsjednike ubijaju zbog želje za smanjenjem vojnih aktivnosti (čak se i ne zna ili ne želi znati ko je to uradio) i u zemlji gdje kontrola ljudskih prava i jeste moguća maltene kao u Orwelovoj “1984”, realizirana kroz Ministarstvo sigurnosti i mogućnost da Patriot act (Zakon o domovinskoj sigurnosti) isključuje osnovna ljudska prava ako pojedinac ili više njih smatra da je ugrožena struktura državnog sistema. No, SAD jeste najjača sila na svijetu i može joj se, zar ne? Istovremeno, možemo razmišljati o njoj kao sili ali i ne kao idealiziranom obliku sistema opstojnosti demokratije. Ovo drugo je negdje drugdje. Gdje? FILOZOFIJA ZAGRLJAJA otvara dijalog po tom pitanju.

¹² Kakistokratija (grč.vladavina najgorih)

I, evo dolazimo do prvog pominjanja Novog Svjetskog Poretka¹³ (str.165.) kod Nerzuka Ćurka: *“..Hegemonistička narav novog svjetskog poretka ozvaničena je znamenitim govorom bivšeg predsjednika Sjedinjenih Američkih Država Georga Busha koji je, “dok su bombe kao vatrena kiša padale na Bagdad i Basru..objavio da će SAD voditi “novi svjetski poredak”.” (Chomsky, 1997:18)...Tako je otac najgoreg predsjednika najmoćnije zemlje svijeta retorički pokrio rat zapadne koalicije protiv režima Sadama Huseina.”...Dolazimo do CNN-a kao produžene ruke Velikog brata (ne vidim razliku ni kod BBC-ija ili bilo koje TV pod kontrolom države) mada govore o “javnim” televizijama, koji su u stvari, po meni i “novine i knjige i plakati i afiše i...” sve ono što stvara mogućnost manipulacije masama sa ciljem zadovoljenja ograničenih potreba pojedinaca ili grupa...(str.167.):...”To patološko pristajanje na izmještanje svog uma, ta potreba i prešutna suglasnost novog čovjeka sadašnjosti da neko drugi misli u njegovo ime, udaljuje čovjeka od veličanstvene mogućnosti koja mu se nudi-da bude subject informatičkog doba! Da vlada informacijom a ne da informacija (koja, naravno, ima svog vladara) vlada povodljivim čovjekom Prezenta...”...I koliko zaista ima ima istine (o, itekako ima) u ovome (str.169.):...” Martin A.Lee i Norman Solomon dobro primjećuju: “Cijela ideja slobode tiska postaje sporna onoga trenutka kada se shvati da su ljudi koji posjeduju medije isti ljudi o kojima bi ti mediji zapravo trebali izvještavati.” (Dery, 1001:177)...” Ćurak ne navodi, no da samo podsjetimo: Berlusconi (Italija), Radončić (BiH), Selimović (BiH)..*

¹³ Namjerno koristim velika slova kod ovih riječi za razliku kod Ćurka koji koristi mala slova. Zbog čega? Jer smatram da je NSP mnogo teži oblik narušavanja ljudskih prava (prava individualiziranih zemalja, pojedinih država brisanjem njihovih sistema vlasti oružjem i kasnije uobličavanje demokratije „za njihovo dobro“) koji non-stop nameću nekome nešto kao da ne znaju. Znajuu, ali žele nametnuti svoje, jedino pravo, znanje. Nažalost, kao što ne postoji apsolutna istina, tako ni ne postoji apsolutno znanje. Što ni američko znanje o demokratiji nije.

INFORMACIJA QUA NON

Malo po malo dolazimo i do odjeljka knjige GLOBALNI MEDIJI I AMERIČKA SIGURNOST: ŠTA JE OSTALO OD SLOBODE¹⁴ u kojem se itekako razlaže sama konkretnost informacije *per se...*(str.176.).”*Od sredstva vladavine Informacija s erazvila do autonomnog komunikološkog entiteta, primarno elektronske I virtualne naravi. Bila je, rečeno lakanovskim jezikom psihoanalize, označena, a onda je postala označitelj. Vladarica ljudske naravi. Ideja mreže je poizvela Novog Čovjeka Budućnosti, homo sapiens mutirao je u homo conectusa. Konektovan čovjek, u hegelijanskom odnosu između sebe i Informacije postao je sluga, a Informacija gospodar.*” Da bi potvrdio tačnim ovo što navodi Ćurak samo ću navesti da sam cijeli jedan vikend posvetio pisanju osvrta na knjigu FILOZOFIJA ZAGRLJAJA i da se moj habitus homo conectusa poremetio jer uopće nisam bio online na Internetu (bez razmjene mailova, chat-a sa kolegama, FB komunikacije, razmjene...) punih 48 sati tako da sam ponovo počeo osjećati nešto od onoga što odlikuje homo sapiensa: realnost svijeta u kojem živimo umjesto virtualnosti svijeta u kojem želimo biti. I kako to riješiti? Ne znam. Provjeriću prvo šta se dešava online!...o tome i Ćurak kaže (str.177. ibid):”*To gubljenje povlaštene naracije, gubljenje moći koju imaju intelektualci, novinari i političari ne bi predstavljalo problem (jer među njima nije malo onih koji su izdali etičke i druge postulate profesija) da čitalac-homo conectus po svoje mišljenje ide u srce svog uma, dakle kod sebe samog, ali on po svoje mišljenje ide u virtualnu stvarnost. Umreženi čovjek postao je, kako to dobro primjećuje Alvin Toffler, zarobljenik “rastuće fikcionalizacije stvarnosti”...*”Da, osim ako ne postajemo dijelom te stvarnosti da bi je mijenjali u razumijevanu drugog i drugačijeg razgovarajući i stvarajući zajedno sa drugim i drugačijim: DIOGENES online <http://www.diogenis.0fees.net/> i ŽIKIŠON <http://www.zikison-weekly.comoj.com/> online 2009-2010, kao i DHIRA, izdavačka kuća: <http://dhirasbk.weebly.com>, moj je odgovor.

¹⁴ Prva verzija ovog eseja objavljena je u publikaciji: Pavlik J. I Vočkić-Avdagić J. (ur.): Novi mediji, teorija i praksa: implikacije u svijetu koji se mijenja, Sarajevo, Fakultet političkih nauka, 2003.

I kao pretposljednji dio knjige, a posljednji osvrt prema drugom i drugačijem, Nerzuk Ćurak ovdje unutar teme KAD SE AMERIKA PROBUDILA¹⁵ govori i o audio medijima (radio) unutar kojih se mogu desiti izvanredne prezentacije...(str.183.): *"Sa istančanim osjećajem za "veliku sliku" (big picture) Azinović je uspješno konteksualizirao jugoslovensku i, uzročno-posljedičnu, bosansku "dramu suvereniteta" u šiti međunarodni geopolitički okvir, pravilno akceptirajući zaton hladnog rata kao novu povijesnu nesigurnost koja će spriječiti SAD da se aktivnije uključe u rješavanje nadolazeće jugo-bosanske krize, koja, tek pred kraj prvog mandata predsjednika Clintona, postaje centralno pitanje njegove vanjske politike, zahvaljujući, prije svega, slatkoj potrebi da dobije još jedan predsjednički mandate, ali i rekao bih, moralnoj odgovornosti državne sekretarice Madeleine Albright i savjetnik za nacionalnu sigurnost Anthony Lakea. Nažalost, interesi su uvijek ispred etičkog poimanja politike, pa je najvažnije vanjskopolitičko pitanje u prve četiri godine Clintonove ere riješeno neučinkovitim Dejtonskim sporazumom i proizvodnjom političko-pravne simulacije koja se zove entiteti. Tom geopolitičkom dosjetkom Richard Holbrooke je na izvrstan način završio rat protiv Bosne i Hercegovine, a Vlado Azinović je izvrsnom analizom zaključio da u američkoj politici prema Bosni i Hercegovini (1992-1995) malo šta ima izvrsno. Ali to malo šta ima izvrsno bilo je neuporedivo bolje, vidljivo je to iz Azinovićevog znantsvenog I novinarskog rada, od bilo koje evropske akcije u Bosni, tokom teških ratnih godina."* No comment...

Sa književnog aspekta, posljednja priča NEMOJ POĆI SAD¹⁶ je priča života, radi života samog. Ispričane dvije decenije proteklog vremena na tri stranice i nije ništa drugo do "nedostatak historije". No, za nadati se da je sljedeće generacije neće ponoviti. Taj "nedostatak" historije.

¹⁵ Osvrt na multimedijalni projekat Vlade Azinovića *Dok je svijet spavao: Međunarodna zajednica i rat u Bosni i Hercegovini (1992-1995)*, Radio Slobodna Evropa, Prag. 1997.

¹⁶ Prva verzija ove priče objavljena je u magazinu DANI, izdanje od 05.aprila 2002, broj 251.

ZAKLJUČAK KOJI POZIVA NA RASPRAVU

(zagrljaju stremi)

I na samom kraju da se vratim početku ovog prikaza (str.,1.):

Prisustvujući predstavljanju knjige FILOZOFIJA ZAGRLJAJA u izdanju RABIC-a, Sarajevo, moga prijatelja i kolege Nerzuka Ćurka, 18. januara/siječnja 2010.g. u Velikoj sali Općine Stari Grad u Sarajevu, uz prisustvo više od 200 poklonika pisane riječi ovog autora dvije misli mi prostrušaše glavom:

c) Nije teško pisati. Teško je znati pisati i

d) Vjerovati suštini mogu samo ako formu zaobiđem. Forma je ovdje suština.

I da pokušam odgovoriti na a) i b) zavještanje:

a) Lakoća njegovog teksta je u višeslojnosti njegovog uma usmjerenog težnji ka istini, bez obzira koliko ona bolna bila kako za Nerzuka Ćurka, tako i za one koji pročitашe ovo izuzetno filozofsko-sociološko-politikološko-novinarsko djelo istkano na suzama iskrenih nakana ka boljem zbog sebe, ali i više, zbog drugog, čini mi se.;

b) Formu koja je obuhvatila biće Bosne i Hercegovine, ali i šireg okruženja, Ćurak zamjenjuje suštinom poslanja. Složene stvari su u biti najjednostavnije. Kako to? Kada pročitate ovu knjigu, kazaće vam se samo (bješe li ovo Jova Jovanović Zmaj, drugi i drugačiji?).

Sabahudin Hadžialić

Književnik i freelance novinar

Gl. i odg.urednik

DIOGEN pro kultura magazin

<http://www.diogenpo.com/>

Sarajevo,

Bosna i Hercegovina

01.2.2010.g.

Objavljeno u Godišnjaku DIOGEN pro kultura magazina br.1. 2011.g.:

http://diogen.weebly.com/godisnjak_-annual-1.html

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>